

УДК 371.315+612+376.68+378

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ФІЗІОЛОГІЇ НА ФАКУЛЬТЕТІ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Н. М. Воронич-Семченко, І. І. Дубковецька, Ю. В. Бортник
ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет”

PECULIARITIES OF TEACHING PHYSIOLOGY OF FOREIGN STUDENTS IN THE MODERNIZATION OF MEDICAL EDUCATION

N. M. Voronych-Semchenko, I. I. Dubkovetska, Yu. V. Bortnyk
SHEI “Ivano-Frankivsk National Medical University”

Робота присвячена аналізу особливостей викладання фізіології на факультеті підготовки іноземних громадян у ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет” за умов переходу на кредитно-модульну систему навчання. Основна мета вивчення дисципліни в умовах модернізації медичної освіти – міждисциплінарна інтеграція, створення єдиного освітнього потенціалу шляхом використання інноваційних технологій. На кафедрі започатковано проведення міждисциплінарних семінарів, інтеграція у навчальний процес комп’ютерно-орієнтованих засобів навчання (використання сучасних навчально-наукових програм, перегляд фото-, відеоматеріалів, у тому числі із алгоритмами виконання практичних навичок, комп’ютерних віртуальних моделей різноманітних фізіологічних процесів в організмі, електронних атласів з ефектами анімації та звуковим коментарем). Важливим аспектом навчально-методичної роботи є зростання ролі стандартизації оцінки знань студентів та введення тестового ліцензійного інтегрованого іспиту “Крок-1”. У той же час при підготовці іноземних студентів на теоретичних кафедрах виникає ряд проблемних позицій, у першу чергу щодо роботи з англomовними студентами: мовний бар’єр, що має свої особливості залежно від місця постійного проживання, особливості міжкультурного спілкування. Врахування цих аспектів сприятиме зростанню базових знань майбутніх фахівців.

This article is dedicated to the features of teaching physiology at the faculty of foreign students in SHEI «Ivano-Frankivsk National Medical University» for the transition to credit-modular system of training. The main purpose of the discipline in the modernization of medical education - interdisciplinary integration, the creation of unified educational potential through the use of innovative technologies. The department initiated interdisciplinary seminars integration into the learning process of computer-based learning tools (the use of modern educational and scientific programs, viewing photos, videos, including those of algorithms of practical skills, computer virtual models of various physiological processes in body of electronic atlases of animation effects and voice memo). An important aspect of educational work is the increasing role of standardization of assessment of student learning and the introduction of an integrated licensing examination to test “STEP 1”. At the same time, in the preparation of foreign students in the theoretical departments, a number of problematic items, primarily on the work of English-speaking students: the language barrier, which has its own characteristics according to place of residence, especially intercultural communication. Considering these aspects will improve basic knowledge of future professionals.

Вступ. За останні роки у вищих навчальних закладах України зростає кількість іноземних студентів. Така тенденція потребує поглибленого вивчення окремих аспектів організації навчального процесу для іноземних громадян. Важлива роль у підготовці фахівців у медичних вузах належить теоретичним кафедрам. Використовуючи принцип міждисциплінарної інтеграції, що лежить в основі Болонської системи навчання, на базових кафедрах медичних вузів формується цілісне сприйняття організму, подається інтегрована уява про будову та функцію кожного органу зокрема і функціональної системи органів, вивча-

ються загальні прояви патологічних змін в організмі. Це розвиває у студентів переконання в тому, що практична діяльність лікаря повинна опиратись на глибокі структурно-функціональні основи.

У той же час при підготовці іноземних студентів на теоретичних кафедрах виникає ряд проблемних позицій, особливо щодо роботи з англomовними студентами. У першу чергу це стосується мовного бар’єра. Необхідно акцентувати, що студенти приїжджають із різних країн, а отже, мають свої особливості вимови та словниковий запас, а також можуть використовувати спрощені граматичні конструкції та сленг, що притаманний тій чи іншій країні або регіону [5].

© Н. М. Воронич-Семченко, І. І. Дубковецька, Ю. В. Бортник

За таких умов викладач має не тільки вільно володіти англійською мовою, але й адаптуватись до різних її варіантів. А це потребує постійного самовдосконалення (у тому числі граматики, вимови, аудіювання). Працюючи з іноземцями, необхідно враховувати особливості міжкультурного спілкування, адже студенти є представниками різних культур, традицій, віросповідання [4]. Тому обізнаність викладачів з індивідуальними особливостями представників кожної з націй сприятиме кращому контакту між педагогом та студентами.

Основна частина. Важлива роль серед навчальних предметів доклінічної підготовки лікарів належить фізіології [3]. При вивченні цієї дисципліни у навчальний процес впроваджуються основні засади міждисциплінарної інтеграції, зокрема усі теми занять інтерпретуються з позицій функціональної морфології з акцентом на клінічних аспектах, на лекціях та практичних заняттях розглядаються загальноприйняті дані фізіологічних показників, інтегровані поняття, що базуються на спільних підходах у вивченні фізіологічних процесів різними дисциплінами. Важливим аспектом навчально-методичної роботи в умовах модернізації медичної освіти є зростання ролі стандартизації оцінки знань студентів. Рейтингова система навчання й оцінки знань є диференційованою, кумулятивною, підвищує цінність індивідуальної роботи, націлена на підвищення якості підготовки фахівців шляхом створення умов для організації і мотивації систематичної роботи студентів. Необхідно акцентувати, що рейтинг є основою об'єктивного аналізу результатів навчального процесу, що дозволяє розробляти шляхи подальшої оптимізації навчання. Потребує більш ефективних методологічних підходів до організації навчального процесу зі студентами-іноземцями введення тестового ліцензійного інтегрованого іспиту "Крок-1".

На кафедрі фізіології ДВНЗ "Івано-Франківський національний медичний університет" іноземні студенти навчаються українською, російською та англійською мовами. Для підвищення фахової підготовки майбутніх лікарів на кафедрі впроваджуються нові перспективні технології навчання, серед яких чільне місце належить інтерактивному навчанню. Започатковано проведення міждисциплінарних семінарів, які є однією із форм проблемного навчання. Головна мета таких семінарів полягає у забезпеченні усвідомлення студентами міжпредметних взаємозв'язків, систематизуванні знань, умінь та навичок. Для досягнення цієї мети для студентів-іноземців ми стараємось узагальнювати інформацію у вигляді структурно-

логічних схем, що, на наш погляд, сприяє кращій систематизації та запам'ятовуванню знань. При подачі нового матеріалу на лекціях практикуємо детальне пояснення фізіологічних процесів, використовуємо окремі аспекти діалогу, а на практичних заняттях – проведення дискусій та охоплення в їх процес якомога більшої кількості студентів, для кращого запам'ятовування – наведення прикладів із практичної медицини. У той же час з метою компенсації мовного бар'єра нами практикується використання сучасних навчально-наукових програм, перегляд фото-, відеоматеріалів, комп'ютерних віртуальних моделей різноманітних фізіологічних процесів в організмі, електронних атласів з ефектами анімації та звуковим коментарем відповідною мовою, що дуже добре сприймається студентами-іноземцями. Залишається актуальним використання на практичних заняттях ілюстрацій (у вигляді таблиць, схем та ін.) та методу демонстрацій моделей. Усе це може слугувати дієвим методом зацікавлення іноземних студентів, а внаслідок цього і активізації їх пізнавальної активності в процесі вивчення дисципліни [2, 3]. На практичних заняттях ми прагнемо записувати на дошці та у робочих зошитах основні фізіологічні визначення, поняття, ключові слова, константи, вимагаємо неодноразового їх повторення. Це сприяє кращому запам'ятовуванню термінів, розумінню їх змісту, хоча і потребує додаткового часу та більш інертного темпу роботи.

Колективом кафедри розроблені робочі зошити для студентів українською, російською та англійською мовами, які містять навчально-методичні матеріали. У цих зошитах, крім контрольних запитань, літературних джерел, переліку робіт самостійної позааудиторної роботи та алгоритмів їх виконання, містяться основні фізіологічні показники, що у більшості випадків узгоджуються із прийнятими ВООЗ даними. Необхідно акцентувати, що для студентів-іноземців важливим є обґрунтування таких констант, адже межі окремих величин можуть відрізнятися від даних зарубіжних видань.

Згідно з Болонською системою навчання передбачено зростання ролі та об'єму самостійної позааудиторної роботи студентів. Тому наше завдання навчити студентів працювати самостійно, використовуючи доступні джерела інформації. Для забезпечення самостійної позааудиторної роботи усі студенти забезпечені навчальною літературою. Цьому сприяє наявність бази електронних підручників на різних мовах у бібліотеці університету та на кафедрі. Крім того, на сайті кафедри міститься в повному обсязі

навчально-методичний матеріал як для аудиторної, так і для самостійної позааудиторної роботи. На кафедрі також організовано проведення консультативних занять окремо для студентів факультету підготовки іноземних громадян.

Незважаючи на використання різноманітних форм навчання зі студентами-іноземцями, організація навчально-педагогічної діяльності і надалі потребує удосконалення та пошуку нових її форм. Перспективним напрямком є поглиблення інтеграції з клінічними навчальними дисциплінами, що сприятиме розвитку клінічного мислення у студентів та підготовці висококваліфікованих фахівців загалом. Актуальним є

питання щодо мультимедійного обладнання окремих навчальних кабінетів, придбання сучасної апаратури та створення навчально-практичних центрів.

Висновки. Таким чином, фізіологія нерозривно пов'язана з усіма напрямками медицини і є її невід'ємною частиною. У навчальному-методичному процесі при вивченні фізіології студентами-іноземцями особливу увагу слід приділяти сучасним методам візуалізації, використанню відео- та аудіо-навчально-методичного забезпечення, формуванню сучасної матеріально-технічної бази, вивченню до свідку колег та впровадження нових ефективних методів навчання.

Література

1. Дичка І. А. Використання сучасних технічних засобів в процесі навчання іноземних студентів / І. А. Дичка, В. І. Прохоров, Є. С. Сулема // Матеріали міжнародної наук.-практ. конф. "Фахова підготовка іноземних громадян в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку". – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2002. – С. 113–121.
2. Ковешніков В. Г. Упровадження сучасних комп'ютерних технологій у навчальний процес на кафедрі анатомії людини Луганського державного медичного університету / В. Г. Ковешніков, Л. І. Чистолінова, М. А. Руденко // Медична освіта. – 2000. – № 3. – С. 43–45.
3. Методи доклінічної підготовки іноземних студентів на кафедрі нормальної фізіології / В. М. Мороз, Н. В. Братусь, М. В. Йолтухівський, О. В. Власенко // Медична освіта. – 2002. – № 3. – С. 162–165.
4. Проблеми навчання іноземних студентів на кафедрі нормальної фізіології / В. П. Міщенко, М. Ю. Жукова, З. К. Моргун [та ін.] // Медична освіта. – 2002. – № 3. – С. 160–162.
5. Стан та перспективи викладання англійською мовою у вищих навчальних закладах / Л. В. Бурдейна, О. Е. Марченко, Г. К. Берко, О. І. Остапчук // Тези доповідей навчально-методичної конференції "Шляхи удосконалення навчального процесу і необхідність впровадження нових підходів у роботі кафедр медичного університету в сучасних умовах". – Вінниця, 2014. – С. 22–24.

Отримано 14.04.14